

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 71/2023-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov **1.** [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], **2.** [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a **3.** [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátskou kanceláriou POTOMA & Co., s. r. o., Račianska 153, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Potoma, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 43/2018 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 43/2018 **boli porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava II **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 43/2018 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom [REDACTED] a [REDACTED] **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **2 000 eur** spoločne a nerozdielne a sťažovateľke [REDACTED] **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Bratislave II **p o v i n n ý** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava II **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **1 171,87 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 71/2023-24 z 2. februára 2023 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľov doručенú mu 24. januára 2023, ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 43/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“). Okrem vyslovenia porušenia týchto ich práv navrhujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietahov a priznal im finančné zadostučinenie, a to sťažovateľom 1 a 2 v sume 2 000 eur spoločne a nerozdielne a sťažovateľke 3 v sume 1 000 eur; zároveň požadovali náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh i obsahu celého spisového materiálu vyplýva, že sťažovatelia podali 1. júla 2018 na okresnom súde žalobu o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby. Po vykonaní procesných úkonov podľa Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) – výzvy na zaplatenie súdneho poplatku 20. júla 2018, zamietnutie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia 23. júla 2018 (§ 328 ods. 2 CSP) a doručovanie žaloby a vyjadrení (§ 167 CSP), ktoré trvali od decembra 2018 do novembra 2019, bolo nariadené prvé pojednávanie na 4. február 2020, ktoré sa neuskutočnilo pre bombovú hrozbu a bolo odročené na 13. február 2020 a následne na 31. marec 2020 na účel zabezpečenia štatutárneho zástupcu zo strany žalovaného a zaslania údajov svedka žalobcami (oznámili 9. marca 2020, pozn.). Tento termín pojednávania bol však zrušený z dôvodu prevencie rizika spojeného so vznikom a šírením prenosného ochorenia COVID-19. Od prvého a zároveň posledného pojednávania okresný súd v danej veci nevykonal žiaden úkon (viac ako 2 roky a 9 mesiacov). Dňa 24. januára 2022 podali sťažovatelia okresnému súdu urgenciu a 27. októbra 2022 podali predsedovi okresného súdu sťažnosť na postup súdu v napadnutom konaní, ktorá bola vyhodnotená ako dôvodná. Nadväzne sa vo veci uskutočnilo pojednávanie 12. januára 2023 a 26. januára 2023, bolo odročené na 23. marec 2023, keď sa sporové strany pokúšali mimosúdne dohodnúť. Dňa 23. februára 2023 oznámili žalovaní, že k dohode zatiaľ nedošlo.

3. Sťažovatelia hodnotia postup súdu v konaní trvajúcim už takmer 5 rokov ako nesprávny a neefektívny a sú presvedčení o tom, že v ich právnej veci nekoná bez zbytočných prietahov.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti č. k. Spr/10/2023 z 21. februára 2023 stroho potvrdil, že konanie súdu v danej veci bolo poznačené obdobím nečinnosti. Aj pri vybavovaní sťažnosti (1Spr/113/2022), na ktorú poukazujú sťažovatelia, predseda okresného súdu konštatoval nečinnosť súdu v období od 13. marca 2020, keď boli odoslané listiny adresované právnenému zástupcovi žalovaného v 1. a 3. rade a žalovanému v 2. rade, do 18. novembra 2022, keď súd nariadil termín pojednávania na 23. marec 2023.

II.2. Replika sťažovateľov:

5. Sťažovatelia vo svojej replike zotrvali na ústavnej sťažnosti a zopakovali, že podľa nich okresný súd nielen svojou nečinnosťou, ale aj svojou nesprávnou a neefektívnou činnosťou porušil ich právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, keď okresný súd v rozpore s čl. 17 CSP a) od 13. februára 2020 (takmer tri roky) nevykonal v napadnutej právnej veci žiadny úkon; b) nerozhodol o návrhu sťažovateľov o pripojení súvisiacich spisov do konania; c) nenariadil v napadnutej veci pojednávanie; a teda d) o žalobe sťažovateľov doteraz nerozhodol; pričom e) nie je predpoklad, že v najbližšej dobe bude v tejto veci (takmer päť rokov) rozhodnuté.

II.3. K ústnemu pojednávaniu:

6. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Frydlander proti Francúzsku z 27. 6. 2000, č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovensku zo 16. 12. 2003, č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

9. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie nie je právne ani skutkovo tak zložité a že určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby (bod 2 odôvodnenia tohto nálezu, pozn.) netvorí žiadnu neštandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, hoci aj menej početnú. V správaní sťažovateľov neboli zistené žiadne také skutočnosti, ktoré by výrazne vplývali na dĺžku konania.

10. Ústavný súd primárne zdôrazňuje, že konanie súdu prvej inštancie je v rámci civilného sporového procesu trvajúce viac ako päť rokov bez vydania meritórneho rozhodnutia, navyše s pomerne dlhými obdobiami absolútnej nečinnosti, ústavne neakceptovateľné.

11. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania resp. v danom prípade sporových strán. Aj neefektívna a nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa s'ťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010).

12. V konklúzii predneseného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné priet'ahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv s'ťažovateľov. S prihliadnutím na to, že napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

13. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť okresného súdu, uložený príkaz konať bez zbytočných priet'ahov, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, majú na pamäti i to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal s'ťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie tak, ako ho požadovali, a to s'ťažovateľom 1 a 2 spoločne a nerozdielne v sume 2 000 eur a s'ťažovateľke 3 v sume 1 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

14. Ústavným súdom priznané finančné zadosťučinenie zaplatí okresný súd s'ťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

V.

Trovy konania

15. Ústavný súd priznal s'ťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania z titulu odmeny za právne služby advokáta v celkovej sume 1 171,87 eur (bod 4 výroku tohto nálezu), keď pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľov vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

16. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a po znížení o 50 % pri zastupovaní dvoch alebo viacerých s'ťažovateľov (§ 13 ods. 2 vyhlášky) 313 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky). S'ťažovateľom priznal náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie s'ťažnosti ústavnému súdu a replika k vyjadreniu okresného súdu), čo je spolu 939 eur plus 3 x režijný paušál spolu 37,56 eur, spolu náhrada trov konania je v sume 976,56 eur. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky.

17. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu